

Veel borstkankerpatiënten ervaren direct negatieve gevolgen bij radiotherapie!

In de DJE/B-force peiling ‘Samen Beslissen (Q4 2025) over je behandeling bij kanker, hoe ging dat bij jou?’ werd ook een aantal vragen over bestraling gesteld. Met de antwoorden op deze vragen hoopten we meer inzicht in de directe klachten (bijwerkingen) door bestraling te krijgen, vanaf de eerste bestraling tot en met 3 maanden na de laatste bestraling. En ook meer inzicht in de impact die deze klachten op het dagelijkse leven kunnen hebben.

De vragen over bestraling zijn op initiatief van de Nederlandse Vereniging voor Radiotherapie en Oncologie (NVRO) toegevoegd om de zorg rondom klachten van bestraling te kunnen verbeteren.

Aan de peiling deden 1.322 borstkankerpatiënten mee, zij werden voornamelijk bestraald in de borstkas (o.a. lymfeklieren tussen de longen en de oksels) en in de borst. 84,8 % van de deelnemers ervaarde klachten en 15,2 % gaf aan helemaal geen last van klachten te hebben. Van de deelnemers met klachten had een groot deel last van meer dan drie klachten (44,2%).

Aantal klachten na bestraling	
Geen klachten	15,2 %
1 of 2 klachten	40,4 %
3 of 4 klachten	28 %
5 of meer klachten	16,2 %

Er werden verschillende soorten klachten gerapporteerd die ook afhankelijk waren van het bestraalde gebied. Hieronder de is de top vijf van klachten bij borstkankerpatiënten weergegeven:

Top 5 klachten na bestraling	
Vermoeidheid	59,5 %
Last van de huid	54,2 %
Pijn in bestraald gebied	32,6 %
Stijfheid	30,1 %
Zwelling	17,2%

‘Ik had veel jeuk door de huiduitslag’

‘Ik had constant een moe en een wollig hoofd’

Hoeveel mensen ook last hadden van deze klachten verschilde per klacht, maar bijna de helft (46,8%) van de mensen die vermoeidheid rapporteerde, gaf aan hier ook last van te hebben in het dagelijkse functioneren. Wat betreft de huidklachten gaf bijna een derde (31,3 %) aan hier last van te hebben. Voor pijn en stijfheid waren de (last)percentages 19,3% en 19,4% en voor zwelling 10,8 %.

Op verschillende manieren werd in de spreekkamer gesproken over wat mogelijk was tegen klachten, hoewel 17 % van alle respondenten aangaf dat er helemaal niet over klachten gesproken is. Met 35,9 % van de deelnemers is gesproken over het voorkomen van klachten. Met 62 % is gesproken over het behandelen van klachten. Het aanpassen van de bestraling (4,8 %) of het stoppen van de bestraling (1%) kwamen minder vaak aan de orde. Bij 91,3 % van de deelnemers met klachten ging de behandeling met radiotherapie gewoon door. In de paragraaf conclusie wordt hier nader op ingegaan,

Hieronder volgt een overzicht van de top 5 klachten gekoppeld aan de beoordeling van de behandeling ervan door borstkankerpatiënten.

Klacht	Behandeld + goed genoeg	Behandeld + niet goed genoeg
Vermoeidheid	6,1 %	5,4 %
Last van de huid	52,6 %	16,9%
Pijn in bestraald gebied	16,5 %	14,9%
Stijfheid in bestraald gebied	12,4 %	9 %
Zwelling in bestraald gebied	18,3 %	14,2%

Conclusies

Het is duidelijk dat borstkankerpatiënten last kunnen hebben van (meerdere) klachten na bestraling. Vermoeidheid staat hierbij op nummer 1. Wat ingewikkeld is, is dat veel van deze patiënten eerder andere behandelingen ondergingen die wellicht ook kunnen bijdragen aan klachten zoals vermoeidheid. Helemaal goed duiden (toekennen aan een behandeling) is lastig.

Uit bovenstaande overzichten wordt duidelijk dat veel van de klachten niet behandeld worden en wanneer dat wel het geval is dit niet altijd goed werkt. De behandeling van huidklachten lijkt het meest effectief. 17 % van de deelnemers geeft aan dat klachten helemaal niet in de spreekkamer aan de orde zijn gekomen.

Wij zijn van mening dat patiënten vóór hun behandeling geïnformeerd moeten worden over eventuele klachten, zij moeten weten wat ze kunnen verwachten. Niet alleen omdat zij hier 'recht' op hebben, maar ook met het oog op Samen Beslissen, waar patiënten samen met hun arts besluiten over het behandelplan.

Ook tijdens en na de behandelingen, moeten klachten bespreekbaar blijven. Zeker ook met het oog op de behandeling van die klachten.

Wij weten, onder andere vanuit onze achterban, dat er ook gevolgen kunnen zijn van bestraling, die pas na afloop en lange tijd na de behandelingen gaan (op)spelen. Ook de informatievoorziening en communicatie hierover verdient aandacht in de gesprekken tussen patiënten en behandelaars. Daarbij is het belangrijk dat klachten er- en herkend en indien mogelijk, behandeld worden. We pleiten voor goede informatie voor patiënten en aandacht voor de ervaringen van patiënten en passende behandeling/zorg.

Patiënten dienen voorbereid te worden op de behandelingen die zij moeten ondergaan. Voor wat betreft radiotherapeutische behandeling is het belangrijk om te beseffen dat het ongebruikelijk is om deze aan te passen of te stoppen, ook in geval van heftige bijwerkingen. Aanpassen of stoppen kan een negatief effect hebben op het resultaat van de radiotherapie. Mede daarom is het van belang vooraf goed uit te leggen wat het doel van de bestraling is, wat bestraling inhoudt en welke bijwerkingen en gevolgen de behandeling kan hebben voor het dagelijks leven.

Onlangs is met hulp van Borstkankervereniging Nederland een aantal (BRASA) [keuzehulpen](#) m.b.t. radiotherapie aangepast en begrijpelijker gemaakt. De keuzehulpen kunnen borstkankerpatiënten helpen om gesprekken met behandelaars over hun behandeling voor te bereiden.